

تحصیل؛ تفریح یا حرفه؟

Education; Fun or Profession?

سید داریوش طاهرزاده

دانشجوی دکتری شیمی معدنی دانشگاه تهران

d.tahezade@ut.ac.ir

چکیده

تحصیل را به طور قراردادی می‌توان عملی دانست که هرکس در مقطع مشخصی از زندگی به آن اشتغال دارد. تحصیل فرآیندی است که در خلال آن، فرد مهارت، دانش یا هنر به خصوصی را برای ارتقاء سطح زندگی خود و جامعه خویش کسب می‌کند. در مقابل تفریح همان زمان آسایش و فراغت است که فرد به آن نیاز دارد تا ذهن و قوای جسمانی خود را بازیابی کرده تا بتواند به جریان عادی و طبیعی زندگی بازگردد. حرفه را می‌توان معادل با شغل و پیشه در نظر گرفت؛ عملی که در نتیجه آن معاش فرد و اطرافیانش تأمین می‌شود. اما جایگاه تحصیل کجاست؟ آیا وزن تحصیل در کفه حرفه سنگینی می‌کند یا در سمت تفریح؟ در خلال سال‌های تحصیل، فرد بالاترین سطح از فراست، توانایی و تیزبینی خود را صرف فرآیندی می‌کند که قرار است مسیر زندگی او را هموار سازد؛ اما علی‌رغم این تصویر ایدئال، تحصیل به مثابه تفریح انگاشته می‌شود. در خلال ترم تحصیلی، عمده دانشجویان خود را ملزم به انجام وظایف دانشجویی نمی‌دانند و در نهایت مانعی به نام امتحان را در برابر خود می‌بینند که به هر ابزاری متوسل می‌شوند تا این شکنجه را به پایان برسانند. هدف از این پژوهش مرتبط ساختن فرآیند پژوهش با یک حرفه است؛ به طوری که دانشجویان آن را جدی گرفته و حرفه‌ای تحصیل کنند.

کلمات کلیدی: تحصیل، حرفه، تفریح

مشاغل امروزی نیاز روزافزونی به آموزش دارند

اجازه دهید اهمیت دوره آموزش از دوره دبستان تا انتهای کارشناسی را به طور معکوس مهندسی کنیم. امروزه بسیاری از کارفرمایان و شرکت‌ها، در جستجوی افرادی با ذهن باز و فراگیر هستند؛ افرادی که تمایل دارند امروز خود را به روز بهتری تبدیل کنند. افرادی که با وجود حضور در یک شغل ثابت، خود را همیشه در معرض رشد قرار می‌دهند و جایگاه شغلی خود را ارتقاء می‌دهند. اما این موضوع برای دانشجویان چه مفهومی دارد؟ توسعه فردی یکی از ضرورت‌های امروزه در مشاغل است که افراد در آن‌ها حضور دارند. با وجود اینکه بسیاری از کارفرمایان امروزه آموزش‌های نوین را در اختیار کارمندان خود قرار می‌دهند اما نیاز به توسعه و رشد از درون فرد آغاز می‌شود. پس چه کارفرما زیرساخت‌های آموزشی لازم را فراهم کند و چه این اتفاق از جانب شخص بیفتد، آیا می‌توان بدون تمرینات مناسب در یک ماراتن دوید؟ اجازه دهید با مثالی این قضیه را روشن کنیم. دانشجویی با بنیه

علمی متوسطی از دانشگاه فارغ التحصیل می‌شود و در یک شرکت شغلی را تصاحب می‌کند. شرکت در سه ماه اول برای فرد یک دوره فشرده آموزش زبان چینی برگزار می‌کند تا او را آماده مذاکره با شرکای خارجی کند. اگر این شخص نتوانسته باشد در دوران تحصیل ذهن فراگیر خود را به درستی پرورش دهد و خود را آماده چنین دوره‌های فشرده‌ای کند، قطعاً نخواهد توانست که این دوره فشرده را پشت سر بگذارد. ورود به چنین عرصه‌هایی نیاز دارد که تبحر و مهارت کافی در فرآیند آموزش کسب شده باشد. مشاغل امروزی نیاز به پیشرفت روزانه دارند. مشاغل سنتی دیروز که کار خود را با شیوه قبلی ادامه نداده‌اند، مسلماً نیاز دارند تا افراد حاضر در جایگاه‌های شغلی مستقر در آن واحد نیز در پی توسعه فردی باشند. وبسایت puttylike.com لیستی از مشاغل را منتشر کرده که فرد در خلال آن‌ها دائماً به آموزش نیاز دارد. این مشاغل شامل: نویسندگی، خبرنگاری، مدیریت، توسعه

این تصویر که در مجله معتبر Economist چاپ شده است، اهمیت آموزش پایا (Lifelong Learning) را نشان می دهد [1].

باشد که این فرآیند تداوم داشته باشد، باید برای آن برنامه ریزی کرد. سیستم هدف‌گذاری SMART چطور در این راه به دانشجویان کمک می‌کند؟ این واژه متشکل از سرواژه‌های زیر است:

- Specific (مشخص بودن)
- Measurable (قابل اندازه‌گیری)
- Attainable (قابل دستیابی)
- Relevant (مرتبط)
- Time-Bound (دارای زمان‌بندی)

اگر قرار است دانشجو به فراگیری ریاضیات به صورت عمومی بپردازد، ابتدا باید دقیقاً مباحث را شناسایی کند و سپس بررسی آن مبحث باید در چارچوب نیازهای یک واحد عمومی

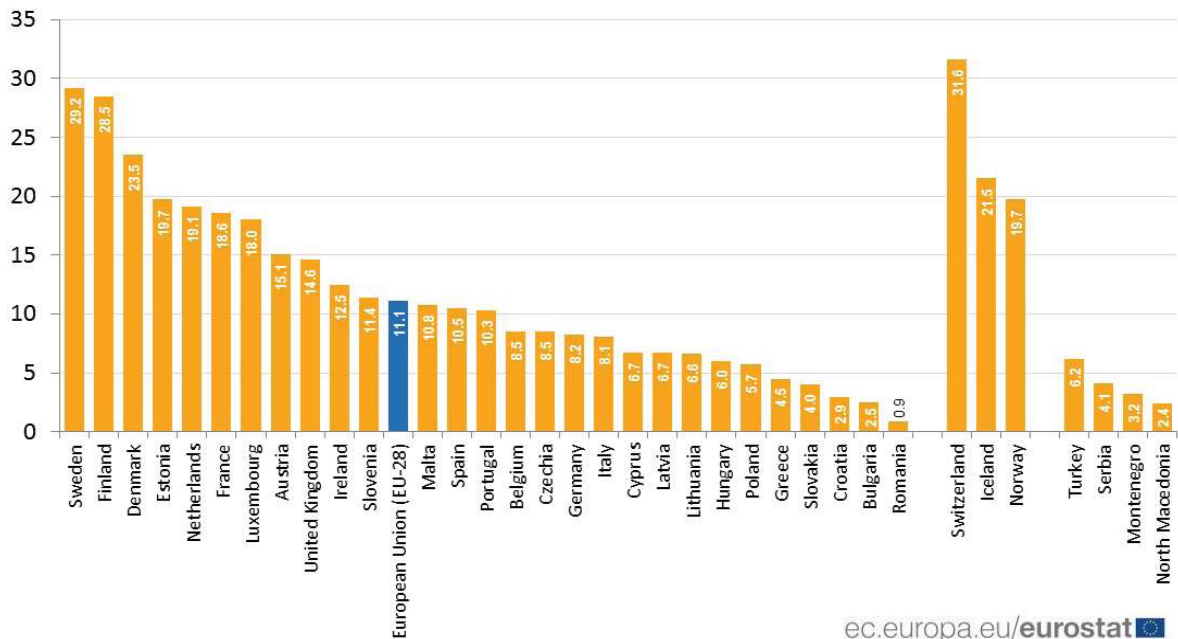
نرم افزار، کارگردانی، معلمی، جامعه‌شناسی، متخصص روابط عمومی، طراحی صنعتی و آموزش کسب و کار است. قطعاً هر یک از ما مشاغل دیگری را نیز می‌شناسیم که باید به این لیست اضافه کنیم. اما سوالی که در بخش‌های بعدی به آن پاسخ داده می‌شود این است که با درک ضرورت تحصیل، چطور می‌توانیم حرفه‌ای تحصیل کنیم.

باهوش^۱ هدف‌گذاری کنید!

اگر قرار است که چیز جدیدی فرا بگیریم، باید اصول آن را نیز بدانیم. اینکه دانشجو در وهله اول خود را تشویق به یادگیری کند، شاید ۱۰ درصد فرآیند آموزش را تشکیل دهد. اگر قرار

Adult participation in learning, 2018

(% of population aged 25-64)

ec.europa.eu/eurostat

سوئیس در میان کشورهای اتحادیه اروپا، رکورد دار تحصیل در سنین ۲۵ تا ۶۴ است. اصولی که در ادامه متن آورده شده است بر مبنای پژوهش‌هایی است که از سیستم آموزشی کشور سوئیس استخراج شده است [2].

۱. اشاره به سیستم آموزشی SMART دارد.

وی مراجعه کرد و در خلال فرآیندی که در بالا ذکر شد از او مشاوره گرفت. گزینه دیگر ایجاد یک حلقه آموزشی از افرادی مشتاق و متعهد و علاقه‌مند است که یکدیگر را به آموزش و پژوهش سوق دهند. در این حلقه‌ها می‌توان از دانشجویان تحصیلات تکمیلی بهره گرفت.

کاوش در تریا!

کارگاه‌های آموزشی، سیمینارها، وبینارها، کلاس‌های آنلاین و نمایشگاه‌ها را می‌توان جزو منابع درجه اول برای دستیابی بهتر به منابع آموزشی قلمداد کرد. دانشجویان با دسترسی بهتر و بیشتر به هر یک از موارد فوق قادر خواهند بود تا با افراد خبره در هر یک از عرصه‌های مورد مطالعه خود آشنا شوند. برای مثال، چه کسی بهتر از یک کارآفرین در زمینه علوم زیست فناوری قادر است تا مسیر پژوهش و آینده این عرصه را به دانشجویان آن نشان دهد و چه جایی بهتر از یک نمایشگاه علوم زیستی که او به همین منظور در آنجا حضور دارد؟

۸ صبح تا ۴ عصر!

تمام مواردی که در بالا ذکر شد دانشجویان را قادر می‌سازد تا به تحصیل به چشم شغلی نگاه کنند که باید آن را با کیفیت و دقت بالا به ثمر برسانند. مسلماً قرارداد چارچوبی زمانی و مکانی می‌تواند آن را هدفمند کند؛ اما مهمتر از همه این است که فرد را آماده پذیرش مسئولیت کرده و او را برای آینده آماده ساخت. آینده از همین جا شروع می‌شود. از لحظه‌ای در ۸ صبح که کار تحصیل آغاز می‌شود، تا ۴ عصر که کار امروز به پایان می‌رسد [3,4].

منابع

- [1] <https://world.edu/lifelong-learning-part-time-undergraduate-provision-crisis/>. 2018.
- [2] <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190517-1>. 2018.
- [3] Janks, H., Critical literacy's ongoing importance for education. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 2014. 57(5): p. 349-356.
- [4] Wößmann, L., Why Students in Some Countries Do Better: International Evidence on the Importance of Education Policy. *Education matters*, 2001. 1(2): p. 67-74.

باشد و هدف این نیست که او رساله‌ای در زمینه ریاضیات بنگارد. پس باید برای وی قابل دستیابی باشد. منابع و مباحثی که مطالعه می‌کند باید به نوعی مرتبط با آنچه که مطلوب اوست باشد. اگر مباحثی در ریاضیات عمومی وجود دارد که مشابهی عملیاتی در پرتاب یک موشک ماهواره‌بر دارد، مطالعه آن خالی از لطف نخواهد بود؛ اما نباید تمام تلاش فرد از آن پس معطوف به یادگیری نحوه ارسال موشک‌های فضایی شود! در نهایت، باید برای هر مبحث زمانی تعیین شود تا بتوان در آن محدوده به ارزیابی آموزش پرداخت.

پس اگر در ابتدای فرآیند تحصیلی به دانش‌آموز آموخته شود که هدف از فرآیند تحصیل، آماده سازی او برای یک شغل و آینده حرفه‌ای است، می‌توان رویکرد نگرش تفریح مآبانه را از تحصیل جدا کرده و آن را کمی حرفه‌ای‌تر کرد. این حرفه از مواردی تشکیل شده که در بالا به آن‌ها اشاره شد. در پاسخ به این پرسش که چه ضرورتی دارد فرآیند تحصیل را بخش بخش کرده و آن را در بخش‌هایی جداگانه بررسی کنیم باید گفت:

نخست اینکه این کار موجب می‌شود تا برنامه‌ای عملیاتی تدوین شود. آموختن چیزی کاملاً جدید، می‌تواند ترسناک باشد. پس اگر گام به گام مسیر را با تابلوهای مناسب پر کنیم، می‌توان این جاده لغزنده را بهتر و با کیفیت بیشتری طی کرد. دوم اینکه در هر یک از این ایستگاه‌ها می‌توان متوقف شد و میزان پیشرفت را ارزیابی کرد. اگر مشغول آموختن ریاضیات هستید و در ماه دوم هنوز اصولی مانند نقطه و خط را فرا نگرفته‌اید، باید در نحوه آموزش تجدید نظر کرد. سوم اینکه هر یک از این ایستگاه‌ها نشان می‌دهد آیا فرد در حال فعال‌نمایی است یا واقعاً فعالیتی انجام می‌دهد. فعال‌نمایی در مقابل فعالیت، گره بسیاری از فعالیت‌هایی است که افراد در خلال دوره آموزش انجام می‌دهند.

استاد بودا!

یکی از اهداف مجموعه فیلم‌های جنگ‌های بین ستاره‌ای، Star Wars، نشان دادن اهمیت وجود یک استاد و فردی است که بتوان مسیر را با راهنمایی و هدایت او طی کرد. وجود استاد به این معنی نیست که دقیقاً پا در جای پای او گذاشت، بلکه به معنی یادگیری نحوه گام برداشتن از اوست. اما گاهی اوقات برای دانشجویان ارتباط برقرار کردن با استاد یک درس سخت خواهد بود. در این مواقع می‌توان به دستیار آموزشی